

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

a 2025. évi Arpinói Nemzetközi Ciceró-versenyről és a római tanulmányi kirándulásról

(május 8-13.)

Ebben az évben a magyar csapat egyik kísérő tanára Paulus Frigyes tanár úr volt a Németh László Gimnáziumból, a másik pedig jómagam: Berta Annamária a székesfehérvári Ciszterci Szent István Gimnáziumból. A tanár úrnak az előző évekből, nekem pedig a korábbiakból voltak jelentős tapasztalataim a versenyről és az itáliai viszonyokról. Erre szükség is volt, mert a versennyel kapcsolatban ugyan sokat javult a szervezés minősége, de váratlan, megoldandó szituáció elég sok akadt.

Az idej, 44. alkalommal megrendezett versenyre rekordszámú versenyző (260) nevezett. A szervezőknek a 13 országból érkező -a kísérőkkel együtt több mint 300 személy elhelyezéséről, szállításáról és programjairól kellett gondoskodniuk. A tavalyi problémás év után az idén sokkal jobban összefogtak és megszervezték a programokat. Csúszások persze most is voltak, de ez még belefért a sokéves átlagba.

A verseny online felülete jól működött, nem volt probléma a regisztráció, sőt a verseny előtt több nappal már látni lehetett, hogy az egyes országokból, régiókból érkező versenyzőket és kísérőiket hol és melyik szállodában helyezik el. A tavalyi fiaszkóból okulva felhagytak a korábban szokásos rendszerrel, hogy az Arpinóhoz közeli kisvárosok szállodáit veszik igénybe. Így a versenyzőket és a kísérőket az Arpinótól távolabb levő Cassino két nagy szállodájában helyezték el. Arpinoba így több mint egy óra (többnyire másfél óra) autóbuszozás után tudtunk eljutni.

Az előkészületeknél az idei évben inkább a római szállás okozott problémát. Mivel szent év van, a központhoz közel levő szállások -legalább is a számunkra megfizethetőek- már megteltek, a korábbi évek kapcsolatai pedig nem működtek. Végül a Bookingon sikerült foglalni elfogadható áron a Roma camping in town-ban, kinn a via Aurelián.

A csapat tagjai az online térben már megismerkedtek, de a személyes találkozásra csak a repülőtéren került sor. A sima repülőút után busszal mentünk át ciampinói vasútállomásra. A vonat indulásáig még egy jó pizza is belefért. Cassinóban az állomás előtt gyorsan megtaláltuk az autóbuszokat, amik eljuttattak bennünket a szállodáig. Ott az aulában szembesültünk a friss hírrel, hogy „fehér füst szállt fel”. Nem is foglaltuk el a szobákat, az aula televízióján követtük az eseményeket. Jó volt látni-hallani, hogy a bíboros latin nyelven jelentette be, hogy „Habemus papam!” és nevezte meg az új pápa személyét, aki a XIV. Leó nevet választotta. A szokásos

késői vacsora után a kitartóbbak a tanár úrral még átvették annak a korábbi Arpino-válogatós szövegnek a fordítását, amit az úton kiosztottam.

Másnap időben indultunk (és érkeztünk) a verseny színhelyére, a Lyceo Tullianoba. Versenyzőink egy kisebb teremben együtt lettek elhelyezve. Néhány gyors fénykép, szerencse-kíváncsi és intelem (Kommentárt is kell írni!) után öt óra kemény munka következett. A szöveg Cicero „Laelius de amititia”-jának egy híres részlete volt (De amititia 22-23.). A szöveg a gyerekeknek tetszett és -ahogy később megnéztem-, nyelvileg nem volt könnyű, meg elég hosszú is lett, de felemelő, szép szöveg volt, amit „veretesen”, szépen lehetett magyarra fordítani.

A munkát a szokásos program követte: ebéd és találkozás a kísérőkkel az „Acropoli”-nál. Ismét volt előadás: az idén Shakespeare Vihar című drámáját adták elő a helyi gimnázium diákjai angol nyelven.

A hosszadalmas utazások meg az esti beszélgetések, játékok alatt már ekkor jól összekovácsolódott a csapat. Szombaton, amikor a fordítások javítása történik, most is közös programok voltak. Reggeli után bebuszoztunk Arpinoba, ahol a tanár úrral városnéző sétát tartottunk a saját diákjainknak, majd utána megint buszra ültünk. Útközben egy szép tanyán ebédeltünk, majd folytattuk utunkat, mert fél ötkor várt bennünket Monte Cassinoban az apát úr. Nagyon megtisztelő volt a hozzánk intézett latin nyelvű beszéde és maga az apátság is fantasztikus élményt jelentett. (Nekünk, felnőtteknek is, pedig már többször jártunk ott.) Azután ismét autóbusz, irány Arpino! Ez volt az utolsó este, a „Juvenum nox”, amikor késő éjszakába nyúlóan, önfeledten együtt szórakozhattak a sokféle országból érkező fiatalok. Utána még következett egy újabb út a szállásra, így éjjel két óra felé sikerült lepihenni.

Az eredményhirdetés mindig nagy izgalom. Tudjuk, hogy mi nagyon nehezített pályán futunk -más nyelvi rendszer, modern szótárak hiánya-, azért a tavalyi 6. hely után mégis reménykedtünk. Most bennem is nagy volt a bizakodás, reméltem, hogy nem fogok csalódni. Minden díjnál drukoltunk: „hátha...” és amikor már szinte feladtuk, a műsorközlő majdnem kitörte a nyelvét mire ki tudta mondani, hogy a **6. helyezett**: „una scuola ungherese székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium, **Somogyi Luca Panna**”! Óriási ujjongás a mieink részéről és meglepődés a színpadon: A Luca ugyanis az olaszban férfinév, erre megjelenik egy hosszú hajú magas lány!! A díjak átadása közben a műsorközlő meg is jegyezte, hogy a magyar a világ legnehezebb nyelve. Luca angol nyelven köszönte meg a díjat és elmondta, hogy otthon úgy mondják a nevét: Luca (c-vel és nem k-val). Lucának és felkészítő tanárának **dr. Gajda Péter**nek még egyszer gratulálunk.

A ceremónia után elbúcsúztunk Cicero, Marius és Agrippa városától, autóbuszunk Róma külvárosában tett le bennünket. A gyerekek római tömegközlekedéshez nagyon ügyesen használták a letölthető appokat. Problémák azért voltak, mert a nagy tömeg miatt hektikus a forgalom. Ki is jutottunk a Camping-be, de ott sokként ért bennünket, hogy a kiskorú tanulók szüleitől nyilatkozatot kértek, hogy rám bizzák a gyerekeket. A gyerekek fél óra alatt ezt is megoldották. A Camping maga szép, jól felszerelt, a bungalók tiszták, kényelmesek és alkalmasak a közösségiéletre. Hátránya, hogy messze van és nehézkes a közlekedés. Első este, amikor bementünk megnézni az esti-éjszakai várost (Spanyol lépcső, Trevi-kút) elég kalandosan jutottunk vissza a szállásra. A következő két és fél nap alatt . megnéztük, bejártuk, ami fizikailag megvalósítható volt. Még itthon megvettük a jegyeket a Colosseum-Forum Romanum területére. Belefért még a capitoliumi múzeum és a Termininél levő múzeum, számtalan templom és ikonikus tér. Jártunk a Santa Maria Maggioreban Ferenc pápa sírjánál, Hosszabb időt töltöttünk a Szent Péter Székesegyházban és a Lateránban. A megfelelő logisztikai tervezés mellett szükséges volt a gyerekek érdeklődésére, lelkesedésére, elszántságára, kitartására. Az idei csapat nemcsak nagyon széles műveltségű, magas intellektussal bíró, kiváló diákok összessége volt, hanem igazi csapattá, közösséggé kovácsolódtak. Köszönöm nekik és természetesen Paulus tanár úrnak életem egyik legszebb hetét.

Berta Annamária,

a székesfehérvári Ciszterci Szent István Gimnázium tanára,

kísérő tanár

Szakmai beszámoló

a 44. Arpinói Nemzetközi Cicero-versenyről és a római tanulmányi kirándulásról

2025. máj. 8–14.

Idén az arpinói verseny külföldi szervezése rengeteget javult, már az online regisztrációs felületen is tapasztalható volt az egyszerűsödés, több fölösleges vagy félreérthető részét kivették a folyamatnak. Emellett kolléganőm, Berta Annamária a Ciszterci Szent István Gimnáziumból nem csupán lelkiismeretes szervező munkájával, hanem saját korábbi arpinós tapasztalataival is hatalmas segítséget jelentett a verseny előtti hónapok munkájában.

Érkezésünk Ciampinóra is hasonlóan szerencsés volt, a gép nem késett különösebben és a római transzfert is ki tudtuk kerülni az ottani vonatállomásra való közvetlen buszjáratral. Nehézséget inkább a számla beszerzése jelentett a jegyekre, az egyetlen pénztáros, miután megkapta papíron az Ókortudományi Társaság adatait, elkérte Berta tanárnő személyijét is, és csak a vonaton vettük észre, hogy a számlát az ő nevére állította ki. Az ehhez hasonló esetek is jelzik, hogy a folyékony olasz nyelvtudás hiánya jelentősen megnehezíti a kísérői feladatokat.

Idén a helyi találkozót a cassinói pályaudvar parkolójába jelölték a szervezők, és ezúttal semmi fennakadás nem volt, annak ellenére, hogy az egyik versenyzőnk autóval érkezett Rómába, és lekészte a vonatunkat. Egyrészt az olasz szervezők, miután elmagyaráztam nekik a helyzetet, nagyon segítőkészeknek mutatkoztak, ezer tennivalójuk mellett is biztosítottak róla, hogy majd küldenek valakit a lemaradókért. Másrészt mire ezt megbeszéltük és mindenkit elhelyeztek a buszokon, gyakorlatilag befutott a következő vonat is, ezért nem volt szükség a szívfességre. Kiemelném azt is, hogy hasonlóan rugalmasak voltak a versenyzőnk kísérőjének szállításában is, ő ugyanis Arpinóban foglalt szállást, és a helyi tömegközlekedés kora este nem különösebben kedvező.

A szállásunk idén a két évvel korábbi hotelben – Hotel Edra Palace – volt és szerencsére az egész magyar csapat ide került minden gond nélkül. Ennek megfelelően az étkezésre is legfeljebb annak lehetett panasza, aki az olasz konyha tengeri részét nem kedvelte. A kedélyeket legfeljebb a pápaválasztás befejezése borzolta fel, amit a szálloda előterében, tévén nézett végig a társaság nagyobbik része. XIV. Leó pápa bemutatkozása után elfoglalhattuk a szobáinkat is.

A körülmények tehát kedveztek a másnapi versenynek, több diák még előző éjjel is kijött a szobákból egy utolsó Ciceró-fordításra, a többieknek pedig bőven volt ideje kialudni magát. A fordítandó szöveget az idén a többség nem találta annyira nehéznek, jórészt elkészítették a kommentárt is. Eközben a szokásos konferencia volt a kísérőknek, ebéd előtt a helyi Circolo Tulliano adott fogadást, délután pedig az Acropolin találkozhattunk a diákokkal. Idén is tartottak angol nyelvű előadást a helyi középiskolások, ezúttal Shakespeare-től a vihart láthattuk. Szerencsés újítás, hogy ezt idén nem a másnapi városnézésbe illesztették be.

Az arpinói programokon egyébként a tavalyi tapasztalatok fényében más változtatásokra is sor került, például a városnézés jóval kötetlenebbül, nagyjából szabadon választható kis csapatokban történt, lazább időkeretekkel. Azzal együtt, hogy több, korábbról ismert „kötelező elemet” elengedtek, a készítőik idén valószínűleg az emberhiányt is megoldották, mivel minimális csúszások voltak csak és jóval nagyobb magabiztosság. Szombat délután idén is meglátogathattuk Monte Cassino apátságát, a főapát úr most is latin nyelvű köszöntővel készült, az antik utalások mellett erősen aktuális üzenettel is. Idén is a „Juvenum nox” zárta a napot, a versenyzők és az arpinóiak együtt bulizhattak a szabadtéri koncerten.

A vasárnapi eredményhirdetésen kiderült, hogy idén is magyar helyezettnek örülhetünk: Somogyi Luca Panna a Székesfehérvári Teleki Blanka Gimnáziumból a 6. helyen végzett. Neki és felkészítő tanárának, dr. Gajda Péter Pálnak ezúton is gratulálunk. A Rómába jutásunk eseménytelennek mondható, a szervezők ezt idén is busszal biztosították, köszönet érte.

Idén sajnos az egyházi események miatt nem sikerült a Szent István Házban szállást szereznünk, végül Berta tanárnő jóvoltából viszonylag mérsékelt áron a *hu* Roma Camping in Town-ban szálltunk meg. A szállás előnye volt ára mellett a medence és saját étterem is, illetve hogy valamivel közelebb voltunk a városközponthoz. Hátránya volt viszont a bejelentkezésnél tapasztalt korlátolt és agresszív magatartás; a diákok gondviselőitől követelt, a kísérők nevére kiállított felelősségnyilatkozatra mindenestre a korábbi, többlépcsős elektronikus kommunikációban utalás sem történt. A szállásadók részéről valahonnan letöltött és tollal átjavított „hivatalos dokumentum” kitöltögetése és ide-oda küldözgetése a versenyzők szüleinek is felejthetetlen percekhez vezetett. Reggelit, uzsonnát a gyakorlatilag szomszédos szupermarketből szereztünk, ebédelni pedig kisebb csoportokban a városban tudtunk.

A Szent Péter-bazilika és a Colosseum, illetve a Forum Romanum és a capitoliumi múzeumok mellett a több híresebb látnivaló megtekintése közben a tavalyi tapasztalatok alapján idén is nagyobb mozgási szabadságot adtunk a diákoknak. Felmérhetetlen segítség ebben nyilván az okostelefonok jelentette rengeteg információ, amellet, hogy a versenyzők idén is rendkívül felelősségteljes, érett emberek voltak. Komolyabb nehézség legfeljebb az első éjszakai hazajutással volt, Rómában láthatóan az éjszakai járatok is viszonylag esetlegesek. Most is sikerült a hazajutás napján megtekinteni Diocletianus termáit, nagy könnyebbség volt, hogy mérsékelt áron találtunk csomagmegőrzőt a Termini közelében.

Köszönetet kell nyilvánítanom a honi és nemzetközi szervezőknek rengeteg munkájukért, Temesi Annának, akinek jóvoltából harmadszor juthattam ki Arpinóba, és a kolléganőmnek, Berta Annamáriának rengeteg segítségéért az előzetes szervezésben és a helyszínen is. Végül köszönöm az összes versenyző rengeteg munkáját az egyre romló hazai körülmények között is példás latin tanulmányaikban, valamint az olasz úton nyújtott segítségüket és türelmüket is.

Paulus Frigyes
a budapesti Németh László Gimnázium tanára
kísérő tanár